శ్రుతిగీత - 1

(Commentary on Vedic Instructions to Students)

వ్యాఖ్యానము :

డా॥ జి. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి, M.Sc., M.Phil, Ph.D.

Reader & Head of the Department of Physics,

T. J. P. S. College, Guntur.



జగద్గురు పీఠము - గుంటూరుశాఖ

(THE WORLD TEACHER TRUST - GUNTUR BRANCH)

గుంటూరు - 522 002

శ్రుతిగీత - 1
ప్రథమ ముద్రణ : అక్టోబర్ 1994

ప్రాప్తిస్థానములు :
జి. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి
'మైత్రేయ నిలయం'
5-10-4,
2/9, బ్రాడీపేట, గుంటూరు-2,
ఫోన్ : 33995

ది వరల్డ్ టీచర్ ట్రస్ట్
14-38-2, 'రాధామాధవమ్'
ముప్పిడికాలనీ,
విశాఖపట్నం - 530 002.

వెల : రూ 4/-

ముద్రణ :
వెల్‌కం ప్రెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
2/1, బ్రాడీపేట,
గుంటూరు - 522 002.

ముందుమాట

ప్రస్తుత సమాజములో తల్లిదండ్రులకు - పిల్లలకు; అధ్యాపకులకు-విద్యార్థులకు; గురువులకు-శిష్యులకు మధ్య అంతరము (Generation gap) రాను రాను పెరిగిపోవుచున్నది. ఇది జాతికి, జాతి సంస్కృతికి తీరని నష్టమును తెచ్చిపెట్టును. ఈ విషయము పట్ల బాధ్యతగల ప్రతి పౌరుడును స్పందించి తనకు మంచిదనిపించిన పరిష్కార మార్గమును చేపట్టినచో మన పూర్వ జాతి సంస్కృతిని తిరిగి నిలబెట్టుకొనగలము. ఈ ఉద్దేశ్యముతోనే – ఒక గ్రంథకర్తగా, ఒక అధ్యాపకునిగా అన్నిటికిని మించి ఒక దేశ పౌరునిగా నేను చేయగలిగిన ప్రయత్నమే ఈ ప్రస్తుత 'శ్రుతి గీతా' సారాంశము. భారతీయులకు పరమప్రమాణమైన వేదమునందలి విద్యార్థులకు చెప్పిన హితోపదేశ మంత్రములకు – అర్థము, తాత్పర్యము మరియు వివరణ గూడా సులభమైన శైలిలో ఈ చిన్న పుస్తకమునందు పొందుపరచబడినవి.

విద్యాభ్యాసము పూర్తి అయిన తరువాత బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో నుండి గృహస్థాశ్రమములోనికి అడుగుపెట్టుటకు ముందు విద్యార్థికి గురువు ఇచ్చు ఉపదేశము చాల ప్రధానమైనది, ఉపయోగకరమైనది. విద్యాభ్యాసకాలములో విద్యమీదనే తన దృష్టిని కేంద్రీకరింపవలసిన విద్యార్థికి ఇతర విషయములు అంతగా తెలియుటకు అవకాశము తక్కువ. అటువంటి వ్యక్తి ఇకముందు సంసారములోను, సమాజములోను అడుగుపెట్టవలసి వచ్చును. అందువలన ఒక గృహస్థుగా, ఒక సంఘజీవిగా ఈ రెంటినీమించి ఒక యోగసాధకునిగా తన ప్రవర్తనను ఎట్లు రూపొందించుకొనవలెనో చెప్పు ఉప

నిషత్ మంత్రభాగమే ఈ 'శ్రుతి గీతా' సారాంశము. ఇది కేవలము ఒక విద్యార్థికి అవసరమగు హితోపదేశమేగాదు. భారతీయ సంస్కృతిపై సరిఅయిన అవగాహన కావలసిన ప్రతి వ్యక్తికి అవసరమైన సందేశముగూడా!

శ్రీ మహాభారతములోని భగవద్గీత ఒక చక్కని ఉపదేశము. ఇందు ఆచార్యుడు లేదా గురువు – సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుని అవతారమైన శ్రీకృష్ణభగవానుడు. శిష్యుడు – నరుడైన అర్జునుడు. శిష్యుని కర్తవ్యోన్ముఖుని చేయుటయే ఇక్కడ గురువు చేయు ఉపదేశము. యోగమును, యోగజీవన విధానమును సమన్వయపరచి చెప్పు తైత్తిరీయోపనిషత్తులోని భాగమైన ప్రస్తుత 'శ్రుతిగీత'ను ఉపదేశించు గురువు వేదపురుషుడే! ఉపదేశము గీతవంటిదే! అందువలననే ఈ పుస్తకమునకు పేరు 'శ్రుతి గీత' అని పెట్టబడినది.

ప్రతి విద్యాలయమునందు ముఖ్యముగా విశ్వవిద్యాలయములందు విద్యాభ్యాసానంతరము పట్టాలను (Degree) ఇచ్చునపుడు విద్యార్థుల నుద్దేశించి ఏర్పాటుచేయు వీడ్కోలు సభ, లేదా స్నాతకోత్సవ సభ (Convocation Function) లో ఈ పుస్తకమునందు తెలిపిన విషయములను తెలియచెప్పినచో వ్యక్తిగత, సామాజిక జీవన విధానములపట్ల, మనసంస్కృతిపట్ల విద్యార్థికి కలుగవలసిన నిర్మాణాత్మకమైన మార్పు తప్పక కలుగును. ఇటువంటి హితోపదేశ సారాంశములు విద్యాప్రణాళికలో లేకపోవుటచేతనే తరముల మధ్య అంతరములు, సమస్యలు పెరుగుచున్నవి. ఈ పుస్తకములో ముందు మంత్రభాగము సస్వరముగను, అటుపైన తాత్పర్య వివరణలును ఇవ్వబడినవి. మంత్రభాగమునందు ఆసక్తి లేనివారు, స్వరమును చూసి భయపడువారు సూటిగా తాత్పర్య వివరణలను చదువుకొనవచ్చును.

విద్యార్థి, ఉపాధ్యాయ. విద్యాసంస్థలకు చక్కగా ఉపయోగ పడు ఈ పుస్తక ప్రచురణ కృషికి శబ్దరహితముగా నాతో సహక రించిన చి॥ సూరపరాజు హనుమాన్‌ప్రసాద్‌కు శుభాశీస్సులు, జగద్గురు పీఠము తరపున కృతజ్ఞతలు.

అతి తక్కువ కాలములో, అత్యంత ఆదరభావముతో, ఆవి ష్కరణ ముహూర్తమునకు చాల వ్యవధానముగా ముందే పుస్తక మును ముద్రించి ఇచ్చిన 'వెల్‌కమ్ ప్రెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ గుంటూరు' వారికి కృతజ్ఞతాపూర్వక ధన్యవాదములు.

— జి. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి

ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు

'జగద్గురు పీఠము - గుంటూరుశాఖ' నిర్వహించు వివిధ సేవా కార్యక్రమములు బాగుగా నచ్చి, ఈ 'శ్రుతిగీత-1' పుస్తక ప్రచురణకు ఆర్థికసహాయముచేసిన దాతలు :

పసుపుల రాజుగారు
తులసి మాన్షన్
3/2 అరండల్ పేట,
గుంటూరు-2. రూ. 1116/-

B. V. సుందరరామారావుగారు
ఆడిటర్
హజారావారివీధి,
గుంటూరు-3. రూ. 1116/-

వీరికి నా తరపున, మా సంస్థతరపున కృతజ్ఞతాపూర్వక ధన్యవాదములు. భగవంతుడు వీరికి, వీరి కుటుంబ సభ్యులకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములను ప్రసాదించుగాక !

— జి. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి

శ్రుతి గీత

మంత్రము :-

వేద మనూచ్యాఽఽచార్యోఽంతేవాసిన మనుశాస్తి।

సత్యం వద। ధర్మం చర। స్వాధ్యాయాన్మా ప్రమదః। ఆచా

ర్యాయ ప్రియం ధన మాహృత్య ప్రజాతంతు మా వ్యవ

చ్ఛేత్సీః। సత్యాన్న ప్రమదితవ్యమ్। ధర్మాన్న ప్రమదిత

వ్యమ్। కుశలాన్న ప్రమదితవ్యమ్। భూత్యై న ప్రమదిత

వ్యమ్। స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్। దేవ

పితృకార్యాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్। మాతృ దేవో భవ।

పితృ దేవో భవ। ఆచార్య దేవో భవ। అతిథి దేవో భవ।

యాన్యనవద్యాని కర్మాణి। తాని సేవితవ్యాని। నో ఇత

రాణి । యాన్యస్మాకగ్ం సుచరితాని । తాని త్వయోపా
స్యాని । నో ఇతరాణి । యే కే చాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసో
బ్రాహ్మణాః । తేషాం త్వయాఽఽసనేన ప్రశ్వసితవ్యమ్ ।
శ్రద్ధయా దేయమ్। అశ్రద్ధయాఽదేయమ్। శ్రియా దేయమ్।
హ్రియా దేయమ్ । భియా దేయమ్। సంవిదా దేయమ్ ।
అథ యది తే కర్మవిచికిత్సా వా వృత్తవిచికిత్సా వా స్యాత్ ।
యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సమ్మర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః ।
అలూక్షా ధర్మ కామాస్స్యుః । యథా తే తత్ర వర్తేరన్ ।
తథా తత్ర వర్తేథాః । అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యే తత్ర
బ్రాహ్మణాస్సంమర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూక్షా
ధర్మ కామాస్స్యుః । యథా తే తేషు వర్తేరన్ । తథా తేషు

నక్షత్రేథా । ఏష ఆదేశః । ఏష ఉపదేశః । ఏషా వేదోపనిషత్ ।

ఏత దనుశాసనమ్ । ఏవ ముపాసితవ్యమ్ । ఏవ ముచైత

దుపాస్యమ్ ॥

టీక :- వేదం = వేదమును; అనూచ్య = బోధించి; ఆచార్యః = ఆచార్యుడు లేదా గురువు; అంతేవాసినమ్ = శిష్యుని లేదా విద్యార్థిని; అనుశాస్తి = శాసించుచున్నాడు; సత్యం = సత్యమును; వద = పలుకుము; ధర్మం = ధర్మమును; చర = ఆచరింపుము; స్వాధ్యాయాత్ = అధ్యయనమునుండి; మా ప్రమదః = పొరపాటు పడకుము; ఆచార్యాయ = ఆచార్యుని కొరకు; ప్రియం = ఇష్టమైన; ధనమ్ = ధనమును; ఆహృత్య = ఇచ్చి; ప్రజాతంతుం = సంతతి క్రమమును; మావ్యవచ్ఛేత్సీః = విచ్ఛిత్తిని కలుగజేయకుము; సత్యాత్ = సత్యమునుండి; (అనగా సత్యమును పలుకు విషయముపట్ల); నప్రమదితవ్యమ్ = పొరపాటు పడకుము; ధర్మాత్ = ధర్మమునుండి (అనగా ధర్మము విషయములో); నప్రమదితవ్యమ్ = పొరపాటు పడకుము; కుశలాత్ = రక్షణ విషయములో; భూత్యై = శ్రేయస్కరమైన, శుభమైన పనుల విషయములో; స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యామ్ = చదువుకొనుట, ఇతరులకు చెప్పుట విషయములలో; దేవపితృకార్యాభ్యామ్ = దేవ పితృ కార్యముల నాచరించు విషయములో; నప్రమదితవ్యమ్ = పొరపాటు పడకుము (అనగా యథావిధిగా ఆచరింపుము); మాతృదేవోభవ = తల్లియే దైవముగా కలవాడవు అగుము; పితృదేవోభవ = తండ్రియే దైవముగా కలవాడవు

అగుము; ఆచార్యదేవోభవ=గురువే దైవముగా కలవాడవుఅగుము; అతిథిదేవోభవ = అతిథియే దైవముగా కలవాడవు అగుము;యాని= ఏ; కర్మాణి=పనులు; అనవద్యాని=నింద్యములుకావో; తాని=అట్టి పనులే (త్వయా = నీచేత); సేవితవ్యాని = సేవించదగినవి; ఇత రాణి = ఇతరమైన పనులు; అనగా నింద్యములైనవి; నో = వద్దు; (వలదు, చేయకుము); అస్మాకం=మా యొక్క; యాని సుచరితాని= ఏ మంచి పనులుకలవో; తాని = ఆ మంచిపనులే; త్వయా=నీచేత; ఉపాస్యాని = ఉపాసించతగినవి; అనగా చేయతగినవి; ఇతరాణి = ఇతరమైన పనులు అనగా మేము చేయు మంచిపనులు కానివి; నో= చేయకుము; యేకేచ = ఎవరైనను; అస్మత్ = మనకంటె లేదా మా కంటె; శ్రేయాగ్ంసః = శ్రేష్ఠులు, (ఐన) బ్రాహ్మణాః = బ్రాహ్మ ణులు, (నీ దగ్గరకు వచ్చుచున్నచో) తేషాం = వారికి; త్వయా = నీ చేత; ఆసనేన = అసనము ఇచ్చుటచేత; ప్రశ్వసి తవ్యమ్ = శ్రమను పోగొట్టవలెను; శ్రద్ధయా = శ్రద్ధతో; దేయమ్ = ఇవ్వవలెను; అశ్రద్ధయా = అశ్రద్ధతో; అదేయమ్ = ఇవ్వకూడదు; శ్రియా = ఐశ్వర్యము ననుసరించి అనగా తాహతును బట్టి; దేయమ్ = ఇవ్వవలెను; హ్రియా = సిగ్గుపడుచు; దేయమ్ = ఇవ్వవలెను; భియా = భయపడుచు లేదా ఓడియపడుచు; దేయమ్ = ఇవ్వవలెను; సంవిధా = చక్కగా తెలిసికొనిన జ్ఞానముచేత; దేయమ్ = ఇవ్వవలెను; అథ = అటుపైన; తే = నీకు; కర్మవిచికి త్సావా = కర్మనుగూర్చి సందేహముగాని, వృత్త విచికిత్సావా = ప్రవర్తననుగూర్చి సందేహము గాని; యది = సంభవించినచో: తత్ర = ఆ దేశకాలములందు అనగా అందుబాటులో నున్న; యే బ్రాహ్మణాః ఏ బ్రాహ్మణులు; సమ్మర్శినః = చక్కగా విమర్శించు టకు లేదా వివరించి చెప్పుటకు సమర్థులును; యుక్తాః = యుక్తమైన

వారును; అనగా ఆయా కర్మలను ఆసక్తితో బాగుగా చేయువారును= ఆయుక్తాః = ఇతరుల ప్రేరణవలన కాక తమంత తాము ఆచరించు వారును; అలూక్షాః = క్రూరస్వభావము లేనివారును; ధర్మకామాః= ధర్మమునందు ఆదరము కలవారును; స్యుః = అగుచుందురో; తే= అట్టివారు; తత్ర = ఆ విషయములందు అనగా నీకు సందేహము కల్గిన విషయము లందు; యథా = ఏ విధముగా; వర్తేరన్ = ప్రవర్తింతురో; తథా = ఆ విధముగా; తత్ర = ఆ విషయములందు అనగా నీకు సందేహము కల్గిన విషయములలో; వర్తేథాః = ప్రవర్తింపుము; అథ = (ఇంకను) అటుపైన; అభ్యాఖ్యాతేషు = దోషులని సంశయింపబడుచున్నవారి విషయమందు; తత్ర = ఆ దేశ కాలములందు అనగా అందుబాటులో నున్న; యే బ్రాహ్మణాః = ఏ బ్రాహ్మణులు; సంమర్శినః = చక్కగా విమర్శించుటకు లేదా వివరించి చెప్పుటకు సమర్థులును; యుక్తాః = యుక్తమైనవారును; ఆయుక్తాః = ఇతరుల ప్రేరణ లేక తమంత తాము ఆచరించు వారును; అలూక్షాః = క్రూరస్వభావము లేనివారును; ధర్మకామాః = ధర్మమునందు ఆదరము కలవారును; స్యుః = అగుచునుందురో; తే = వారు; తేషు = వారి విషయములో; యథా = ఏ విధముగా; వర్తేరన్ = ప్రవర్తించెదరో; తథా = ఆ విధముగా; తేషు = అట్టి (దోషులని సంశయింపబడు) వారి విషయములో; వర్తేథాః = ప్రవర్తించుము; ఏషః= ఈ చెప్పిన విషయము; ఆదేశః =ఆజ్ఞ; ఏషః = ఈ విషయము; ఉపదేశః = ఉపదేశము లేదా సలహా; ఏషా = ఈ విషయము; వేదోపనిషత్ = వేద సారాంశము; ఏతత్ = ఇది; అనుశాసనమ్ = శాసించు వాక్యము; ఏవం ఉచ = ఈ విధముగానే కూడా; ఏతత్ = ఇది; ఉపాస్యమ్ = ఉపాసింపదగినది అనగా ఆచరింపదగినది.

తాత్పర్యము :– ఆచార్యుడు శిష్యునకు వేదమునంతయు చక్కగా బోధించిన తరువాత ఇటుపైన ఆచరించవలసిన, ఉపయోగకరములైన విషయములను శాసించి చెప్పుచున్నాడు. సత్యమునే పలుకుము, ధర్మమునే ఆచరింపుము, అధ్యయన విషయములో పొరపాటు పడకుము (ఆచార్యునికి ఏదైన దక్షిణగా సమర్పించవలెనని అనిపించినచో) ఆచార్యునికి ఇష్టమైన ద్రవ్యమును తెచ్చి యిమ్ము. పుత్ర పౌత్రాదులనుపొందు విషయ క్రమమునకు అవరోధమును కలిగించకుము. సత్యమును పలుకుటలో, ధర్మమును ఆచరించుటలో రక్షణ విషయములో, శ్రేయస్కరమైన శుభకార్యములనుచేయు విషయములో, దేవతా సంబంధమైన, పితృసంబంధమైన పనులను నెరవేర్చు విషయములోను పొరపాటును, ఏమరపాటును పడకుము. తల్లిని, తండ్రిని, ఆచార్యుని, అతిథిని దేవతలుగా భావించి పూజింపుము. నింద్యములుకాని పనులను చేయుము, నింద్యములైన పనులను చేయకుము. మేముచేయు మంచిపనులే చేయుము. మేము ఏవైనా (పొరపాటున) మంచివి కానివి చేయుట జరిగినచో వానిని చేయకుము.

మనకంటె అనగా నీకంటె, నాకంటె ఎవరైనా శ్రేష్ఠులైన బ్రాహ్మణులు నీకడకు వచ్చినచో ఎదురేగి, తోడ్కొనివచ్చి, ఆసనము మొదలైనవాటిని కలుగచేసి, వారిని సేవించి, బడలిక తీర్చుము. ఇచ్చునపుడు శ్రద్ధతో ఇమ్ము. అశ్రద్ధతో ఈయకుము. నీ సంపద, తాహతునుబట్టి ఇమ్ము. సిగ్గుపడుచు, బెదిరిపడుచు, ఇచ్చునది ఎవరికో తెలిసికొని ఇమ్ము.

ఎప్పుడైనను పనుల నాచరించు విషయములో సందేహము వచ్చినపుడు – నీకు అందుబాటులోనుండి, చక్కగా విమర్శించి,

విడమరచి యుక్తమైన రీతిలో చెప్పగల సమర్థులును; ఇంకొకరు చెప్పకయే మంచిపనులను ఆచరించువారును; క్రూర స్వభావములేని వారును; ధర్మమునందు ఆదరాభిమానములు కలవారును ఐన - బ్రాహ్మణులు నీవు సందేహపడు విషయములలో లేదా సందర్భము లలో ఏవిధముగా ఆచరించుదురో లేదా ప్రవర్తించురో ఆవిధము గానే నీవును అట్లే ప్రవర్తింపుము.

ఎప్పుడైనను దోషులని సంశయింపబడుచున్న వారివిషయ ములో ఏమిచేయవలెనని సందేహము వచ్చినపుడు - నీకు అందు బాటులోనుండి చక్కగా విమర్శించి, విడమరచి, యుక్తమైన రీతీలో చెప్పగల సమర్థులును, ఇంకొకరు చెప్పకయే మంచిపనులను ఆచరించువారును; క్రూర స్వభావము లేనివారును; ధర్మమునందు ఆదరాభిమానములు కలవారునుఐన బ్రాహ్మణులు – నీవు సందేహ పడు విషయములో ఏవిధముగా నిర్ణయము తీసికొని ప్రవర్తించెదరో నీవు - కూడ అదేవిధమైన నిర్ణయమును ప్రామాణికముగా తీసికొని ప్రవర్తింపుము.

ఈ పైన చెప్పిన విషయములను ఆదేశముగా తీసుకొనుము. లేదా ఉపదేశముగా తీసికొనుము. ఈ విషయములన్నియు వేద సారాంశముగా, శాసన వాక్యములుగా ఉపాసన చేయుము. ఇదియే నీకు నిజముగా ఉపాసింపదగిన విషయము.

వివరణము :- వేదవిద్యనంతను ఆమూలాగ్రము బోధించి, వివరించిన తరువాత ఆచార్యుడు శిష్యునికి ఇకముందు పాటింపవల సిన నియమములను, (instructions) చేయవలసిన పనులను, ఉండ వలసిన ప్రవర్తనను గూర్చి ఈ అనువాకములో శాసనపూర్వకముగా చెప్పెను. అందుచే దీనిని 'అనుశాసన అనువాకము' అందురు.

బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో శిష్యుడు ఆచార్యుని వద్ద విద్య లన్నియు పూర్తిచేయును. అటుపైన గృహస్థాశ్రమములో అడుగు పెట్టవలసియుండును. ఆ సందర్భములో ముందుగా "సత్యం వద" అను శాసనముతో ప్రారంభించి "ఏవ ముచైత దుపాస్యమ్" అను వాక్యమువరకు ఆచార్యుడు శిష్యునకు చెప్పును. ఈ రోజులలో కూడా విశ్వవిద్యాలయములో పట్టా (Degree) ప్రదానము జరిగిన తరువాత ఆ స్నాతకోత్సవ సభలో (Convocation function) పెద్ద వారైన ఒకరిచేత విద్య పూర్తిచేసినవారి నుద్దేశించి ఇదేవిధముగా స్నాతకోత్సవ ప్రసంగమును (Convocation Address) ఏర్పాటు చేయుదురు. ఈ అనువాకములో చెప్పిన విషయములు ఇట్టి సందర్భములో చెప్పినచో ఎంతయో సమంజసముగా, సముచితముగా ఉండును. ఇక ఈ అనువాకములో చెప్పబడిన అట్టి మంచి విషయములకు వివరణ తెలుపబడును.

"సత్యం వద" అని ముందుగా చెప్పెను. 'సత్యమునే పలుకుము' అని దీని అర్థము. బ్రహ్మచర్యాశ్రమమును వదలి గృహస్థాశ్రమములో అడుగు పెట్టినపుడు విద్యార్థి ఎన్నో లౌకిక విషయములను ఎదుర్కొనవలసివచ్చును. ఐనప్పటికి, ఎట్టి పరిస్థితులలోనైనను సత్యమును విడనాడరాదు, విశ్వామిత్రుడు తపస్సంతయును పూర్తిచేసిన తరువాత దేవతలు వశిష్ఠునిచే విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మర్షి ఆయెనని ఒప్పించిరి, అప్పుడు విశ్వామిత్రుడు వశిష్ఠునితో ఈ మాట మొదటనే అన్నచో నీ కుమారులు వందమంది నాచే హతులై ఉండెడివారుకాదుగదా! అనగా - అప్పుడు వశిష్ఠుడు - నీవప్పుడు బ్రహ్మర్షివికావు. మరి నేను నా కుమారులకొరకై నీవు బ్రహ్మర్షివైతివని ఎట్లు అనృతము పలుకగలను ? "సత్యం పుత్ర శతాద్వరమ్" అనెను. అనగా ఒక సత్యవాక్యము వందమంది

పుత్రులకన్న శ్రేష్ఠమైనది' అను అర్థములో పలికెను. దీనినిబట్టి సత్యమునకు ఎంత ప్రాముఖ్యముకలదో వశిష్ఠునివలన తెలియును. మన ధర్మశాస్త్రములోకూడ "సత్యం బ్రూయాత్, ప్రియం బ్రూయాత్ నబ్రూయాత్ సత్యమ ప్రియమ్, ప్రియంచనానృతమ్ బ్రూయాత్, ఏష ధర్మస్సనాతనః" అని సత్య, ప్రియ వచనములయొక్క ప్రాముఖ్యము నొక్కి వక్కాణింపబడెను. "సత్యాన్నాస్తి పరోధర్మః, అని ఆర్యోక్తికూడ కలదు. "There is no religion higher than Truth" అని దివ్యజ్ఞాన సమాజమువారుకూడ తమ సంస్థకు ముఖ్య సూత్రముగా తెలుపుదురు. "సత్యం వద" అనునప్పుడు "Speak Truth" అను ఇంగ్లీషు అనువాదముగాని, 'సత్యమును పలుకుము' అను తెలుగు అనువాదముకాని నూటికి నూరుపాళ్ళు సరిపోయినవని చెప్పుటకు వీలులేదు. సత్యమును పలుకుటయేగాక 'సత్యము పలుకబడునట్లు, సత్యము వర్ధిల్లునట్లు చూడుము'. అను ఒక విధమైన శాసన పూర్వకమైన ఆజ్ఞగా ఆచార్యుడు శిష్యునికి ఉపదేశించినట్లు కూడ అర్థముచేసికొనవలెను.

"ధర్మంచర" అనగా 'ధర్మమునే ఆచరింపుము' అని అర్థము. ధర్మమనగా న్యాయము, వృత్తి, లక్షణము. కర్మ, స్వభావము అను అర్థములు చాల చెప్పుకొనవచ్చును. కాని ఇక్కడ హృదయము ప్రబోధించు మార్గములో పనులు చేయుమని ధర్మపదమునకు అర్థము చెప్పుకొనవలెను. ఎందువలననగా ధర్మమునకు పుట్టినిల్లు హృదయము. అందుచేతనే కృష్ణపరమాత్మ ఉపదేశించిన గీతలో ప్రథమశ్లోకము "ధర్మ-క్షేత్రే" అనుపదములతో ప్రారంభింపబడినది. హృదయమే ఈ ధర్మక్షేత్రము; కురుక్షేత్రమని పెద్దలు చెప్పుదురు. భారతములో యక్షుడు దర్మరాజును 'ధర్మాచరణ విషయములో

దేనిని ప్రమాణముగా తీసుకొనవలె' నని అడిగినపుడు, ధర్మరాజు "ధర్మస్యతత్త్వం నిహితం గుహాయామ్" అనగా, ధర్మము గుహయైన హృదయమునందు ఉండునని, ఆ హృదయప్రబోధమును ప్రమాణ ముగ తీసుకొనుమని చెప్పెను. ఈ ధర్మమును ధర్మముకొరకే ఆచ రించవలెను. అంతేకాని, ధర్మమును ఆచరించినచో రక్షణకల్గునను క్షత్రియ ధర్మరీతిలోగాని. ధర్మమును ఆచరించినచో ప్రయోజనము కలుగునను వైశ్యధర్మరీతిలోగాని, ధర్మమును ఆచరించనిచో శిక్షించుదురను శూద్ర ధర్మరీతిలోగాని ఆచరించరాదు. 'ఎందుకు ధర్మమును ఆచరించితివి' అని ప్రశ్నించినపుడు 'అట్లాచరించుట ధర్మముకాబట్టి' అను బ్రాహ్మణ ధర్మరీతిలోమాత్రమే సమాధానము ఉండవలెనుగాని వేరొకహేతువేదియు ధర్మాచరణమునకు కారణము కారాదు. (ఇక్కడ బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను మాటలు గౌణార్థములో వాడబడినవిగాని కులములను తెలియజేయునవికావు) ముందు, వాక్కుతోచేయు కర్మనుగురించి 'సత్యంవద' అని చెప్పి; ఆచెప్పినదానిని కర్మణాచేయుటలో ధర్మబద్ధముగా నుండవలెనని శాసించుట జరిగినది.

"స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః" అనగా 'అధ్యయనము చేయుటలో పొరపాటుపడకుము' అని అర్థము. 'స్వ+అధ్యయనము' అని విడదీసినచో 'స్వ' అనగా 'తన-'శీల, ప్రవర్తనాదులవిషయమై' లేదా 'ఆత్మజ్ఞాన సముపార్జనవిషయమై' ఎప్పటికప్పుడు ఆత్మవిమర్శచేసి కొనుచు జాగ్రత్తపడుచుండు' మని గూడ చెప్పుకొనవచ్చును. (తన విషయమై, అన్నపుడు నీవు-నీగురించి అని ఇక్కడ విద్యార్థిపరముగా అర్థము చెప్పుకొనవలెను.) ఇందువలన తననుగురించి తాను ఎక్కు వగా విత్తయించుకొనుటలో (over estimation) పర్యవేక్షణ

(Checking) జరుగును. ('మా ప్రమదః' అనునది 'పొరపాటు పడకుము' అని ఈ 'పర్యవేక్షణ' అర్థమును సూచించును.) బ్రాహ్మణునకు విధించిన షట్కర్మలలో మొదటిది అధ్యయనము. ఇక మిగిలినవి అధ్యాపనము, యజనము, యాజనము; దానము. ప్రతిగ్రహములు.

"అధ్యాపన మధ్యయనం యజనం యాజనంతథా।
దానం ప్రతిగ్రహంచైవ బ్రాహ్మణానామ కల్పయత్॥

అని, మను ధర్మశాస్త్రము చెప్పును. "చదువుట. చదివించుట; మంచి పనులు చేయుట-చేయించుట, దానమిచ్చుట-ఇతరులిచ్చిన దానమును పుచ్చుకొనుట – ఈ ఆరును బ్రాహ్మణుడు చేయవలసిన పను" లని దీని అర్థము. అందుచే, ప్రతిదినము మంచివిషయములైన వేద శాస్త్రాది గ్రంథాధ్యయనము తప్పక చేయవలెను. ఇంకొకరికి సందేహము వచ్చినవుడు అడిగినచో నివృత్తి చేయవలెనన్నను, అప్పటికప్పుడు చెప్పగలిగియుండవలెనన్నను తప్పనిసరిగా మస్త కములోనికి పుస్తకములోని విషయములన్నియు పొరపాటులేకుండ ఎక్కవలెను. అందులకై నిత్యము అధ్యయనముచేయుట చాల మంచి దనిచెప్పుటజరిగినది. ఇక్కడ "ప్రమదః" అనగా "ప్రమాదము" అను అర్థమును చెప్పుకొనరాదు. "ప్రమదః" అనగా 'పొరపాటు' అని చెప్పుకొనవలెను. "ప్రమాదోధీమతామపి" అనగా 'బుద్ధిమంతులుకూడ పొరబడుటకు అవకాశముకలదు.' అను అర్థములోనే ఈ ఆర్యోక్తి చెప్పబడినది. అధ్యయనమునుండి పొరబడరాదు అనగా అధ్యయ నము మరువరాదనియు, అధ్యయనముచేయు పుస్తకములోని విషయములు చెప్పుటలోగాని, చేయించుటలోగాని పొరపాటు రాకూడదనియు అర్థములు చెప్పుకొనవచ్చును.

"ఆచార్యాయ ... మాన్వ్యవచ్ఛేత్సీః"

విద్యనంతయు ఆచార్యునివద్ద నేర్చుకొనినతరువాత ఆచార్యునికి గురుదక్షిణగా ఏదైనఈయవలెనని శిష్యునకు అనిపించినచో అపుడు గురువునకు ఇష్టమైనదేదైన తెచ్చి ఈయవలెను. ఆచార్యుడు నోరు తెఱచి అడుగరాదు. ఆచార్యుడు అడుగకపోయినను శిష్యుడు తెచ్చి యిచ్చుట తప్పుకాదు. ఆవిధముగా శిష్యుడిచ్చిన గురుదక్షిణను గురువు స్వీకరించుట తప్పుకాదు.

బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో విద్యపూర్తి చేసి నేర్చుకొనిన తరువాత శిష్యుడు గృహస్థాశ్రమములో అడుగుపెట్టవలెనను విషయము ఇక్కడ విచిత్రముగ చెప్పబడినది. నాలుగు ఆశ్రమములలో గృహస్థాశ్రమము విశిష్టమైనది. మిగిలిన బ్రహ్మచర్య, వానప్రస్థ, సన్యాసాశ్రమములవారు ఈ గృహస్థులపైననే తమ భోజనాదికములకు ఆధారపడి యుందురు. "యథా మాతరమాశ్రిత్యసర్వే జీవన్తి జంతవః, తథా గృహస్థ మాశ్రిత్య సర్వే జీవన్తి మానవాః" అని మను ధర్మశాస్త్రము చెప్పును. సర్వజంతువులును తల్లిని ఆశ్రయించుకొని బ్రతుకునట్లు సర్వమానవులు గృహస్థును ఆశ్రయించుకొని బ్రతుకుదురని దీనిఅర్థము. ఈ గృహస్థాశ్రమములోనే స్వార్థపూరితమైన ప్రేమ తననుండి భార్యాబిడ్డలకు, అటుపైన తోటివారికి వారి పిల్లలకు విస్తరిల్లి విశ్వప్రేమ అలవడుట జరుగును. మరియు, పరంపరాగతముగావచ్చుచున్న "సంతతిక్రమము అను తంతువును అనగా దారమును త్రుంచవద్దు" అనుఅర్థములో ప్రజాతంతుం మా వ్యవచ్ఛేత్సీః "అని చెప్పబడినది." నాగురువునుండి నేను వేదమును నేర్చుకొంటిని, నానుండి నీవు నేర్చుకొంటివి. ఇక ఇంతటితో అనగా నీతో ఈ వేదవిద్య అంతముకారాదు, నీనుండి నీశిష్యునికిగాని లేదా

పుత్రునకుగాని వేదవిద్య సంక్రమించవలెను. కావున నీవు అట్టి పుత్రుని పొందుటకై వివాహమాడి గృహస్థాశ్రమమును స్వీకరింపుము. మరియు, నీతాతవలన మీతండ్రికి శరీరమీయబడినది. నీతండ్రివలన నీకు శరీరమీయబడినది. ఇక ఇటుపై నీతో ఈ క్రమము ఆగక నీవలనకూడా ఇంకొకరికి పుత్రరూపములో శరీరమీయబడవలెను" అని దీనిఅర్థము. అనగా విద్యావ్యాప్తి క్రమమునకైనను. వంశాభివృద్ధిక్రమమునకైనను గృహస్థాశ్రమ స్వీకారముయొక్క ప్రాముఖ్యమును తెల్పునుద్దేశ్యముతో - పరంపరాగతముగా వచ్చుచున్న విద్యావ్యాప్తి తంతువునకును. ప్రజాతంతువునకును అవాంతరము రానీయవలదని చెప్పబడినది.

'సత్యాసత్య నిర్ణయములోను, ధర్మాధర్మ నిర్ణయములోను, ధర్మసాధనకై ఉపయోగపడుశరీరముయొక్క రక్షణవిషయములోను లోకశ్రేయస్సు మంగళకరమైన పనులను ఆచరించుటలోను, చదువుకొనుటకు. ఇతరులకు చెప్పుట అనువిషయములోను - ఏమాత్రము పొరపాటు రానీయకుము; అని ఆచార్యుడు చెప్పెను, సత్యమును పలుకుట ధర్మమును ఆచరించుటలనుగూర్చి ఇంతకుపూర్వమే చెప్పబడినది. 'ఇతరులుచెప్పు విషయములలోని సత్యాసత్యములను, చేయు పనులలోని ధర్మాధర్మములను నిర్ణయించి తెలుసుకొనుటలో పొరపాటుపడకుము' అని ప్రస్తుతము చెప్పుకొనవలెను. "శరీరమాద్యమ్ఖలు ధర్మసాధనమ్" అనగా "ధర్మసాధనమునకు శరీరము ముఖ్యముగదా లేదా ప్రథమముగదా" అని దీనిఅర్థము. "మంచి పనులుచేయుటకై అవసరమగు ఈ భౌతిక శరీరమును 'ఇది పాడు శరీరము, ఇది అశాశ్వతము' అను మెట్టవేదాంత వచనములు పలుకక అట్టి శరీరరక్షణకై, ఆరోగ్యవిషయమై ఎన్నడును ఏమరపాటుగాని,

పొరపాటుగాని రానీయకుము" అనిచెప్పబడినది. (ఈ మెట్టవేదాంత వచనములు చెప్పుటకు కూడ మరల ఈ నాలుకతో కూడిన శరీరమే కావలెను కదా!) ఏ విధమైన పనిచేసినను లోకహితార్థము, లోక కళ్యాణార్థము, చేయుమని చెప్పును." 'లోకము' అనునపుడు ఆ లోకములో పనిచేయువాడు గూడ కలిసియే ఉండును గాబట్టి లోక కళ్యాణము జరిగినపుడు పనిచేయువానికి, వాని కుటుంబమునకుకూడ మంచి జరుగును. (Individual is a part of the Universe, Therefore, if benefit is done to the Universe the individual will also be benefited) దీనినే యజ్ఞార్థ కర్మ అందురు. చదువుకొనుటలోను చదివినది ఇతరులకు చెప్పుటలోను పొరపాటు పడకుము' అని తరువాత చెప్పును. 'చదివినది ఒకటి, ఇతరులకు చెప్పునది మరియొకటి కారాదు. ఏ విధముగా ఆలోచించినను విష యములను వివరించుటలోగాని, వేదవిద్యను ఇంకొకరిచే చదివించు టలోగాని, తను ఆచరించునది ఇంకొకరిచే ఆచరింప చేయుటలో గాని ఏ మాత్రము తేడాలేకుండా చూచుకొనుము' అని దీని అర్థము. అనగా, తనకు, ఇతరులకు కూడ ఒకే రకమైన విద్య, ధర్మము, న్యాయము వర్తింపచేయవలెనని అర్థము చెప్పుకొనవచ్చును.

గృహస్థాశ్రమమునందు చేయవలసిన దేవసంబంధ కార్య ములు, పితృసంబంధ కార్యములు, చాల ఉండును. దేవకార్యము లనగా యజ్ఞయాగాది కర్మలు, పితృకర్మలనగా శ్రాద్ధాది కర్మలు. ఈ రెంటిని నియమబద్ధముగా శ్రద్ధతో చేయవలెనని చెప్పును. దేవ కార్యములు ఆచరించుటవలన తెలివి, బుద్ధి, ఓజస్సు, భ్రాజస్సు, సృజనాత్మకశక్తి పెంపొందును. పితృకర్మలవలన శౌచము, శారీరక దారుఢ్యము, వంశాభివృద్ధి మొదలైనవి పెంపొందును.

'మాతృదేవోభవ .... అతిథి దేవోభవ' అనుటలో తల్లి, తండ్రి గురువు అతిథి – వీరిని దైవములుగా భావించి, పూజించ వలెనని నియమించబడినది. దైవములుగా భావించవలసిన వారిలో ఏ క్రమము పాటింపవలెనో కూడ తెలుపబడినది. ప్రప్రథమముగా తల్లిని దైవముగా పూజింపవలెను. అటుతరువాత తండ్రి, గురువు, అతిథి వచ్చుదురని ఇక్కడ చెప్పిన దానినిబట్టి గ్రహించవలెను.

"ఉపాధ్యాయాన్ దశాచార్య, అచార్యాణాం శతంపితా, సహ స్రంతు పితౄణ్ మాతా, గోరవేణాఽతిరిచ్యతే" అనగా ఒక ఉపా ధ్యాయునికిచ్చు గౌరవముకన్న 10 రెట్లు గౌరవము ఆచార్యునిపట్ల చూపవలెను. ఒక అచార్యునకిచ్చు గౌరవమునకు 100 రెట్లు ఎక్కువ గౌరవము తండ్రికి చూపవలెను. తండ్రికి ఇచ్చు గౌరవము కన్న 1000 రెట్లు ఎక్కువ గౌరవము తల్లిపట్ల చూపవలెను' అని ఈ శ్లోకము యొక్క భావము. ముందు చెప్పబడిన ప్రత్యక్ష దైవ ముల వరుసక్రమమును, ప్రాముఖ్యమును గూడ ఈ శ్లోకము తెలు పును. భారతదేశమున స్త్రీలకు అత్యున్నత స్థానము ఈయబడినదని ఈ క్రింది శ్లోకమును బట్టి తెలియును.

'యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే - రమంతే తత్ర దేవతాః
యత్రైతాస్తు న పూజ్యంతే - సర్వాస్తత్రా
ఫలాః క్రియాః ॥

ఈ శ్లోకములో 'స్త్రీలు పూజింపబడినచోట లేదా గౌరవభావ ముతో చూడబడినచోట సకల దేవతలు సంతోషించి ప్రసన్ను లగుదురు. తలపెట్టు కార్యములు సఫలములగును. స్త్రీలు ఎక్కడ గౌరవింపబడరో అక్కడ దేవతల యొక్క అనుగ్రహము లేక తల

పెట్టిన కార్యములన్నియు నిష్ఫలములగును' అని స్త్రీల ప్రాముఖ్యము చెప్పబడినది. స్త్రీలలో కూడ మాతృమూర్తికి ప్రథమస్థానము ఈయబడినది. జీవికి పుట్టుక నిచ్చినది. దేహము నిచ్చినది. పెంచినది కూడ తల్లియే. అట్టి తల్లిని ప్రథమ దైవముగా భావించుట సహేతుకము. కొడుకు సన్యాసమును స్వీకరించినపుడు అట్టి సన్యాసి కడకు తండ్రి వచ్చినపుడు ఆ సన్యాసిరూపములో నున్న కొడుకునకు తండ్రియే నమస్కరించవలెను. కాని, తల్లి వచ్చినపుడు ఆ తల్లికి సన్యాసి రూపములో నున్న కొడుకు నమస్కరించుట తప్పుకాదు. సన్యాసియైన శంకరాచార్యులవారు తల్లికి అపరకర్మలు చేసినసంగతి గుర్తుపెట్టుకొనవలెను. తల్లిని తిట్టువారు కలరు. అట్లు తిట్టుటకు కూడ తల్లి ఇచ్చిన శరీరములేనిదే వేరొక గతిలేదని మరువరాదు. దేవుడు లేడను సందేహము కలగవచ్చునేమోకాని 'తల్లి లేదనువాడు తానే వుండడు' అని గుర్తుంచుకొనవలెను. అందువలన తల్లి యొక్క ప్రాముఖ్యము ఈ విధముగా ముందు చెప్పబడినది.

దేహమునిచ్చి పోషించిన తల్లి తరువాత శరీర రక్షణ, విద్యాబుద్ధులు చెప్పించుట, క్రమశిక్షణలో పెట్టుట చేసిన తండ్రిని రెండవ ప్రత్యక్షదైవముగా భావించి, పూజించమని చెప్పబడినది. అటుపైన విద్యను చెప్పి, రెండవ జన్మను ప్రసాదించిన ఆచార్యుని మూడవ ప్రత్యక్షదైవముగా భావించి పూజించమని చెప్పబడినది.' 'ఆచార్యుడు' అనగా ఉపాధ్యాయుడు మాత్రమే కాదు, ఉపాధ్యాయుడు కొన్ని క్రొత్త విషయములను తెలిపి, తెలియని విషయములను తేటపరచును. 'ప్రొఫెసర్' అను ఇంగ్లీషు పదమునకు 'ఆచార్యు' డని అనువదించుచున్నారు. అది తప్పు ఆచార్యుడనగా తను చెప్పు

విషయములను ఆచరించువాడు. ప్రాథమిక విద్యాలయములోని ఉపాధ్యాయుడైనను అన్ని విషయములు తెలిసి, ఇతరులకు చెప్ప గలిగి, ఆ చెప్పిన వాటిని ఆచరించుచున్నచో ఆ ఉపాధ్యాయుడు గూడ ఆచార్యుడగును. నేటి విశ్వవిద్యాలయములలోని ప్రొఫెసర్లు చెప్పుదానికి ఆచరించుదానికి సంబంధము ఉండనివారే ఎక్కువ. నిజముగా అట్టి ప్రొఫెసర్లు చెప్పునది ఆచరించుటయే జరిగినపుడు వారు గూడ ఆచార్యుడను పదమునకు అర్హులు. ఆచరణ లేనివాడు ప్రొఫెసరు అవవచ్చునేమోగాని ఆచార్యుడని పిలిపించుకొనుటకు అనర్హుడు. అట్టి ఆచరణ పూర్వకమైన ఆచార్యుని చరణ కమల సేవనము చేయుమనుట చాల సముచితము, సమంజసము. మరియు, ఇట్టి ఆచార్యుని 'గురువు' అనుపదముతో గూడ పిలువవచ్చును.

'గు'కారో అంధకారస్తు, 'రు'కార స్తన్నిరోధకః ।
అంధకార నివృత్యాతు, గురు రిత్యభి ధీయతే ॥

పై శ్లోకము 'గురు' పదమునకు వివరణ తెల్పును. 'గురు' పదములోని "గు" కారము - గూడు కట్టుకొనిన అజ్ఞానాంధకారము నకు ప్రతీక ఐనచో "రు" కారము అట్టి అజ్ఞానాంధకారమును నిరో ధించి, పారద్రోలి జ్ఞానప్రకాశవంతము చేయుటకు ప్రతీక అని, ఈ విధముగా 'గురు' పదమును గూర్చి అర్థము చేసికొనవలెనని ఈ శ్లోక సారాంశము. మరియు 'ఈ గురువే బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వ రాత్మక స్వరూపము, సాక్షాత్తు పరబ్రహ్మ' అనికూడ భారతీయుల విశ్వాసము. అందుచేతనే —

'గురుర్బ్రహ్మా, గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పర బ్రహ్మా, తస్మై శ్రీగురవేనమః ॥

అని గురు ప్రార్థనను చేయుదురు. ఒకవేళ మనము తప్పుపని చేసి నపుడు శివుడు కోపించినచో గురువు మనలను రక్షించుటకు అండగా నిలబడగలడు. కాని గురువే కోపించినచో ఇంక ఎవరు ఆదుకొన గలరు ?' అను అర్థములో —

'శివే రుష్టే గురుస్త్రాతా।
గురౌ రుష్టే న కశ్చన ?,

అని అనుట కూడా గలదు. అందుచే ఆచార్యుని మూడవ ప్రత్యక్ష దైవముగా భావించి పూజించమని చెప్పబడినది.

భారతీయ సంప్రదాయములో అతిథి, అభ్యాగతులిద్దరును విష్ణుస్వరూపులే! అట్టివారిని దైవములుగా భావించి, పూజించమని ఇక్కడ చెప్పబడినది. 'భగవానుడే మనపై కరుణ కొలది మన ఇంటిలో ఆతిథ్యమును స్వీకరించి మనలను తరింపచేయుటకు అతిథి రూపములో వచ్చు' నని భారతీయుల నమ్మకము. అతిథికి భోజనము పెట్టుటవలన మన జన్మ చరితార్థము ఐనదని భావించవలెనుగాని, అతిథి మనకు ఋణపడినట్లు, కృతజ్ఞత తెలుపుకొనవలసిన అవసరము ఉన్నవానిగాను భావించరాదు. ఒకనికి అన్నము పెట్టినపుడు అన్నము పెట్టినట్లు గుర్తించుకొనరాదు. కాని, తిన్నవాడు ఆ విషయమును గుర్తించుకొనుట అతని సంస్కారమును తెలియజేయును.

ఎంత పెద్దవారైనను, ఎప్పుడైనను పొరపాటు చేయుట తటస్థింపవచ్చును. (To err is human) "ప్రమాదో ధీమతామపి" అనగా 'బుద్ధిమంతులు కూడ పొరపాటుపడుటకు, చేయుటకు అవకాశము కలదు' అని దీనిఅర్థము. అందుచే అట్టి పెద్దవారు చేసిన పనులు

కూడ నింద్యములే అగును. 'నింద్యములుకాని పనులనే నీవు చేయ వలెను. ఇతరములు అనగా నింద్యములైన వాటిని నీవు చేయరా దనియు, ఈ విషయములో ఆచార్యుడు చేసిన పనులలో మంచి వాటినే చేయుమనియు, ఆచార్యుడైనను పొరపాటున చేయకూడని పనులు చేసినచో అటువంటి వాటిని చేయరాదనియు ఆచార్యుడే మొహమాటపడకుండ శిష్యునకు ఇక్కడ చెప్పుచున్నాడు.

ఎప్పుడైనను మన ఇంటికి మనకంటెను, మన ఆచార్యుని కంటెను శ్రేష్ఠమైన బ్రాహ్మణుడు వచ్చినపుడు - ముందుగా నమ్రతతో గౌరవ పూర్వకముగా, కూర్చున్న ఆసనమునుండి లేచి, ఎదురేగి, తోడ్కొని వచ్చి, ఆసనములో కూర్చుండ చేసి, ఆయన బడలిక తీరుటకు తగిన సపర్యలు చేయవలెను. అట్టి ఉత్తములకు ఏదైన సమర్పించవలెనని బుద్ధి కలిగినపుడు కడు శ్రద్ధా భక్తులతో సమ ర్పించవలెను. అశ్రద్ధ – అవిధేయతను, ఉదాసీనతను, నిర్లక్ష్య భావమును, వైముఖ్యమును, పదవీ అధికార మదాంధత్వమును తెలియజేయును. అందుచేతనే, "అశ్రద్ధయా అదేయమ్" అని చెప్ప బడినది. మనకున్న సంపదనుబట్టి, ఐశ్వర్యమును బట్టి సమర్పించ వలెను. అంతేగాని శ్రీమంతులుగూడా తక్కువ ధనము కల్గినవారు సమర్పించినట్లుగా సమర్పించరాదు. అనగా 'మన తాహతును బట్టి సమర్పించవలెను' అని అర్థము వచ్చుటకు "శ్రియాదేయమ్" అని చెప్పబడినది. ఇట్లు సమర్పించునపుడు – "నేను ఇంతే ఇచ్చు చున్నాను", అని సిగ్గుపడుచు, 'భగవంతుడు నాకు ఎక్కువ సంప దను అనుగ్రహించి ఉండినచో ఎక్కువ సమర్పించగల్గివుండెడి వాడనుగదా' అని బిడియపడుచు సమర్పించవలెనను అర్థములో "హ్రియాదేయమ్, భియాదేయమ్" – అని చెప్పబడినది. మరియు

చిట్టచివరకు ఇచ్చేడిదెవరికో, అది ఏ విధముగా సద్వినియోగపడునో తెలుసుకొని సమర్పించుమను ఉద్దేశ్యముతో "సంవిదా దేయమ్" అని చెప్పబడినది.

ఎన్ని శాస్త్రములు చదివినను, ఎంతమంది పెద్దల ప్రసంగములు విన్నను, ఒక్కొక్కప్పుడు కర్మ విచికిత్స, అనగా – కర్మను గూర్చిన సందేహముగాని, వృత్తి విచికిత్స, అనగా – ప్రవర్తన ఆచారముల విషయములో సందేహముగాని రావచ్చును. అట్టి సందర్భములో కర్తవ్య నిర్వహణకు ఏమి చేయవలెనో ఇటుపై తెలుపుచున్నాడు. చక్కగా విమర్శించి, విడమరచి, యుక్తమైన రీతిలో చెప్పగల సమర్థులును, ఇంకొకరు చెప్పకయే మంచిపనులు ఆచరించువారును, క్రూర స్వభావము లేనివారును, ధర్మమునందు ఆదరాభిమానములు కలవారును ఐన బ్రాహ్మణులు నీకు అందుబాటులో వున్నచో వారు నీవు సందేహపడు విషయములలో లేదా సందర్భములలో ఏ విధముగా ఆచరించి, ప్రవర్తించుదురో నీవును ఆ విధముగా చేయుమని గురువు శిష్యునకు చెప్పను. ఇక్కడ అట్టిపెద్దలకు వాడిన విశేషములు చాల అవసరమైనవి. ఎంతో దూరములోనున్న పెద్దలనే ఆశ్రయించవలసిన పనిలేదు. అట్టి ప్రవర్తనాదులు కల్గిన వారు దగ్గరలో అందుబాటులో ఉన్నచో వారినైనను అడగవచ్చును. వారు స్వయం ప్రేరణచేతనే మంచిపనులు చేయువారుగా ఉండవలెను. క్రూరస్వభావమున్నచో - కోపము, క్రోధము కలిగి, ధర్మ విర్ణయమునకు అజ్ఞానపు పొర అడ్డువచ్చును. మరియు, వ్యక్తిగతమైన శత్రుభావమున్నపుడు కూడ ప్రతీకార వాంఛతో అధర్మమును చెప్పుట కూడ జరుగును. అందుచేతనే 'ధర్మమునందు ఆదరము కల్గినవాడుమాత్రమే' అను విశేషణము వేయబడినది. మరియు, ఒక్కొ

క్కప్పుడు దోషులని సంశయింపబడుచున్న వారి విషయములో కూడ ఏమి చేయవలెనను సందేహము రావచ్చును. అప్పుడు కూడ ఇంతకు పూర్వము చెప్పిన లక్షణములన్నియు కల్గిన బ్రాహ్మణులు – వారి పట్ల ఏ నిర్ణయము తీసుకుందురో అదేవిధమైన నిర్ణయమును తీసుకొనుమని చెప్పెను. అనగా 'చెప్పబడిన సల్లక్షణములు కలిగిన పెద్దల సలహాలు, నిర్ణయములు నీకు ఎల్లప్పుడును సన్మార్గమును చూపుటకు దోహదపడుగాక! నీవును అట్టివారి నిర్ణయమును స్వీకరించుటలో వెనుకాడక, మొహమాటపడకుందువుగాక!' అని దీని అర్థము.

'ఇంతవరకు నేను చెప్పినదంతయు నా ఆదేశముగా అనగా ఆజ్ఞగా (order) తీసుకొనుము' అని గురుభావముతో చెప్పి, "ఒక వేళ నీకు - విద్యనంతయు నేర్పిన తరువాత 'నన్ను ఇంకొకరు ఆజ్ఞాపించుటయా' అను భావము కలిగినచో నేను చెప్పినదానిని ఉపదేశముగా అనగా సలహాగా తీసుకొనుము." (if you feel that it is too much to receive the order from me,[take what all I have said as suggestion) అని చాల మెత్తగా శిష్యుని యొక్క మంచిని కోరి చెప్పు అర్థములో "ఏష ఆదేశః। ఏష ఉపదేశః" అను వాక్యములు విచిత్రమైన పద్ధతిలో ఈ సున్నితమైన ఉపనిషత్ మార్గములో చెప్పబడినవి. చిట్టచివరకు 'నేను ఇంతవరకు చెప్పినదంతయు వేదముల యొక్క సారాంశము. ఈ విధముగానే చేయుట, ఉపాసించుట మంచిది" అని శిష్యుని వాత్సల్యపూర్వకముగా వెన్ను తట్టి, భావి జీవితాశ్రయమైన గృహస్థాశ్రమమునకు పంపుట జరుగును.

ఈ అనుశాసనములో – 'మెట్ట వేదాంత విషయముగాక, ఆచరణ పూర్వకమైన, ఉపాసించదగిన విషయములను గురువు శిష్యునకు చెప్పు' నను మిషతో (నెపముతో) అందరికిని దైనందిన జీవితములో ఉపయోగపడు విషయములు ఈ అనువాకములో చెప్పబడినవి.

